

Mediji in informacije

Sodišče Evropske unije
SPOROČILO ZA MEDIJE št. 190/21
Luxembourg, 26. oktober 2021

Sodba v zadevi C-109/20
PL Holdings

Pravo Unije prepoveduje, da država članica sklene arbitražni sporazum, ki ima enako vsebino kot nična arbitražna klavzula, ki je v bilateralni investicijski pogodbi med državami članicami

Nacionalno sodišče mora torej razveljaviti arbitražno odločbo, sprejeto na podlagi takega arbitražnega sporazuma

Leta 2013 so bile družbi PL Holdings, ki je družba luksemburškega prava, odvzete glasovalne pravice, vezane na vrednostne papirje, ki jih ima v poljski banki, in odrejena ji je bila njihova prisilna prodaja. Ker se družba PL Holdings ni strinjala s to odločitvijo, ki jo je sprejela Komisija Nadzoru Finansowego (komisija za finančni nadzor, Poljska), se je odločila začeti arbitražni postopek proti Poljski. V ta namen se je družba PL Holdings, opirajoč se na bilateralno investicijsko pogodbo (BIP), ki so jo leta 1987 sklenili Belgija in Luksemburg na eni strani in Poljska na drugi strani¹, obrnila na arbitražno sodišče, določeno z arbitražno klavzulo iz te pogodbe².

Arbitražno sodišče je z odločbama z dne 28. junija in 28. septembra 2017 sklenilo, da je pristojno za odločanje o zadevnem sporu, ugotovilo, da je Poljska kršila obveznosti iz BIP, in ji naložilo, naj družbi PL Holdings plača odškodnino.

Tožba za razveljavitev arbitražnih odločb, ki jo je Poljska vložila pri Svea hovrätt (pritožbeno sodišče v Stockholmu, Švedska), je bila zavrnjena. To sodišče je med drugim razsodilo, da čeprav je arbitražna klavzula iz BIP, v skladu s katero mora o sporu v zvezi s to pogodbo odločiti arbitražni organ, nična, ta ničnost državi članici in vlagatelju iz druge države članice ne preprečuje, da v poznejši fazi skleneta *ad hoc* arbitražni sporazum za rešitev tega spora.

Högsta domstolen (vrhovno sodišče, Švedska), pri katerem je bila vložena pritožba zoper odločbo pritožbenega sodišča, se je odločilo, da zadevo predloži Sodišču, da bi pojasnilo, ali člena 267 in 344 PDEU nasprotujeta sklenitvi *ad hoc* arbitražnega sporazuma med strankama v sporu, če je vsebina tega sporazuma enaka arbitražni klavzuli, ki je določena z BIP in je v nasprotju s pravom Unije.

Sodišče, ki je odločalo v velikem senatu, razvija sodno prakso, ki izhaja iz sodbe Achmea³, in razsoja, da pravo Unije prepoveduje, da bi država članica sklenila tak arbitražni sporazum.

Presoja Sodišča

Na prvem mestu, Sodišče ob opiranju na sodbo Achmea potrjuje, da je arbitražna klavzula iz BIP, v skladu s katero lahko vlagatelj iz ene od držav članic v primeru spora v zvezi z naložbami v drugo državo članico, ki je ta BIP sklenila, zoper zadnjenavedeno državo začne arbitražni postopek pred arbitražnim sodiščem, katerega pristojnost je ta država morala sprejeti, v nasprotju s pravom Unije. Ta klavzula namreč poleg načela vzajemnega zaupanja med državami članicami posega v varstvo posebne narave prava Unije, ki se zagotavlja s postopkom predhodnega odločanja iz člena 267 PDEU. Navedena klavzula torej ni skladna z načelom lojalnega sodelovanja, določenim v

¹ Sporazum med vlado Kraljevine Belgije in vlado Velikega vojvodstva Luksemburg na eni strani ter vlado Ljudske republike Poljske na drugi strani o vzajemnem spodbujanju in zaščiti naložb, podpisan 19. maja 1987.

² Člen 9 BIP.

³ Sodba z dne 6. marca 2018, *Achmea*, [C-284/16](#) (glej tudi sporočilo za medije št. [26/18](#)).

členu 4(3), prvi pododstavek, PEU, in krši avtonomijo prava Unije, določeno med drugim v členu 344 PDEU.

Na drugem mestu, Sodišče ugotavlja, da če bi se državi članici dovolilo, da spor, ki se lahko nanaša na uporabo in razlago prava Unije, predloži arbitražnemu organu, ki ima enake značilnosti kot arbitražni organ, določen s tako nično arbitražno klavzulo, ker je v nasprotju s pravom Unije, bi s sklenitvijo *ad hoc* arbitražnega sporazuma, ki ima enako vsebino kot ta klavzula, dejansko prišlo do izogibanja obveznostim, ki za to državo članico izhajajo iz Pogodb, zlasti zgoraj navedenih členov.

Najprej, ta *ad hoc* arbitražni sporazum naj bi namreč za spor, v okviru katerega naj bi bil sklenjen, imel enake učinke kot zadevna arbitražna klavzula. Smisel obstoja tega sporazuma naj bi bil prav nadomestitev te klavzule, da bi se ohranili učinki te klavzule kljub njeni ničnosti.

Dalje, posledice tega izogibanja obveznostim zadevne države članice ne bi bile manj resne, ker naj bi šlo za posamezen primer. Ta pravni pristop bi bilo dejansko mogoče sprejeti v številnih sporih, ki bi se lahko nanašali na uporabo in razlago prava Unije, s čimer bi bilo večkrat poseženo v avtonomijo tega prava.

Poleg tega bi lahko vsaka zahteva za arbitražo, ki je naslovljena na državo članico na podlagi nične arbitražne klavzule, vsebovala arbitražno ponudbo in za to državo bi se torej lahko štelo, da je sprejela to ponudbo zgolj zato, ker ni navedla posebnih trditev zoper obstoj *ad hoc* arbitražnega sporazuma. Tak položaj pa bi povzročil ohranitev učinkov zaveze, ki jo je ta država članica sprejela v nasprotju s pravom Unije in je zato nična, da sprejme pristojnost arbitražnega organa, ki odloča o zadevi.

Nazadnje, tako iz sodbe Achmea kot tudi iz načel primarnosti prava Unije in lojalnega sodelovanja izhaja, da **države članice ne le, da se ne morejo zavezati, da iz sodnega sistema Unije izključijo spore, ki bi se lahko nanašali na uporabo in razlago prava Unije, ampak tudi, da morajo, kadar je bil tak spor predložen v odločanje arbitražnemu organu na podlagi zaveze, ki je v nasprotju z navedenim pravom, pred navedenim organom, ki odloča o sporu, izpodbijati veljavnost arbitražne klavzule ali *ad hoc* arbitražnega sporazuma, na podlagi katere oziroma katerega je spor predložen v odločanje navedenemu organu⁴.**

Tako bi bil vsak poskus države članice, da odpravi ničnost arbitražne klavzule s sklenitvijo pogodbe z vlagateljem iz druge države članice, v nasprotju s to obveznostjo izpodbijanja veljavnosti te arbitražne klavzule in bi tako lahko povzročil nezakonitost same kavze te pogodbe, ker bi bila v nasprotju z določbami in temeljnimi načeli, ki urejajo pravni red Unije.

Zato Sodišče ugotavlja, da **mora nacionalno sodišče razveljaviti arbitražno odločbo, sprejeto na podlagi arbitražnega sporazuma, s katerim je kršeno pravo Unije.**

OBVESTILO: S predlogom za sprejetje predhodne odločbe lahko sodišča držav članic v zvezi s sporom, o katerem odločajo, Sodišču predložijo vprašanja o razlagi prava Unije ali veljavnosti aktov Unije. Sodišče ne odloči o nacionalnem sporu. Zadevo reši nacionalno sodišče v skladu z odločbo Sodišča. Ta odločba je enako zavezujoča za druga nacionalna sodišča, ki obravnavajo podoben problem.

Neuradni dokument za medije, ki Sodišča ne zavezuje.

[Celotno besedilo](#) sodbe je objavljeno na spletnem mestu CURIA na dan razglasitve.

Kontaktna oseba: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

⁴ Ugotovitev, ki je potrjena tudi s členom 7(b) Sporazuma o prenehanju veljavnosti bilateralnih investicijskih pogodb med državami članicami Evropske unije (UL 2020, L 169, str. 1).